

In memoriam

Prim. Andrej Omahen, dr. med.**(1944–2009)**

*A on odšel je proč od njih,
o, saj ni rabil njihovih besed,
povsod je srečeval ljudi brez srca
in tiho je odšel proč od sveta.*

Kosovel

Andrejev moto »Unus, sed leo« (En sam, a kot lev) je sicer vzbujal spoštovanje, kar je nekatere tudi motilo in mu zato niso bili naklonjeni, a vendar, to mu je krepilo življenjsko energijo. Te je imel vedno dovolj, a na koncu življenjske poti, ko se je spopadal s težko boleznijo, ga je premagala moč neizprosne narave.

V ponedeljek, 7. 9. 2009, je sam zase, tiho dobojeval boj s svojo boleznijo naš cenjeni kolega prim. Andrej Omahen, dr.med., specialist ginekologije in porodništva. Izgubili smo priljubljenega in spoštovanega učitelja ginekologije in porodništva, vrhunskega strokovnjaka, v svetu priznanega ginekološkega kirurga, vsestransko zaslužnega za razvoj slovenske ginekologije in porodništva.

Primarij Andrej Omahen se je rodil 17. marca 1944 v Ljubljani. Maturiral je na klasični gimnaziji leta 1963, ko se je tudi vpisal na Medicinsko fakulteto v Ljubljani, na kateri je diplomiral novembra 1970. Od februarja 1965 je deloval kot študent usmerjenec na Ginekološki kliniki. Od leta 1972 pa je bil na kliniki stalno zaposlen, sprva kot specializant ginekologije in porodništva. Specialistični izpit je opravil aprila 1977 in istega leta postal tudi asistent na katedri za ginekologijo in porodništvo Medicinske fakultete – na predlog takratnega predstojnika prof. dr. Franca Novaka. V poročilu o kandidatu so zapisali: »Izredno prizadeven in strokovno ambiciozen, saj je bil že kot študent štipendist British Councila, ko je v letih 1975–76 delal na vodilnih univerzitetnih inštitucijah in se tam udeleževal predavanj in seminarjev.«

Že kot mlad specializant je pokazal svoje človeške vrline z izredno vestno in skrbno obravnavo svojih bolnic in z upornim bojem za zdravje najhujše bolnih. Zaradi posebnih znanj in veščin je bil leta 1978 imenovan za konzultanta, leta 1981 je postal vodja urgentne

ginekologije, leta 1988 je postal namestnik vodje delovne enote ginekologija in kasneje vodja službe za operativno ginekologijo. Bil je izredno spreten, inovativen in študiozen kirurg, ki se ni izogibal zdravljenju najhujših bolnic.

Svoje znanje je nesebično delil s študenti in specializanti. Posredoval ga je na vajah, seminarjih in podiplomskih tečajih iz operativne ginekologije. V času njegovega delovanja so bili na kliniki organizirani tečaji operativne ginekologije posebej za kolege iz nekdanje Jugoslavije in posebej za kolege iz Italije. Na teh tečajih je kot vrhunski operater vedno slovel kot izredno inovativen in navduševal prisotne s svojo spretnostjo, hitrostjo in odločnostjo pri operiranju. Predaval in učil je kirurško tehniko po številnih klinikah in mednarodno priznanih centrih, predvsem v Italiji. Kot dolgoletni učenec in sodelavec akademika prof. Franca Novaka je do potankosti osvojil skrivnosti kirurških veščin.

Kot predavatelj se je udeleževal domačih in tujih kongresov in simpozijev s področja ginekološke onkologije. Kot avtor ali soavtor je objavil prek 100 znanstvenih in strokovnih člankov v strokovnih in poljudnoznanstvenih publikacijah. Njegovo področje zanimanja je bila predvsem onkološka ginekologija, kjer se je ukvarjal zlasti s problematiko zdravljenja karcinoma materničnega vratu, karcinoma vulve in zapleti po vaginalnih operativnih posegih. Bil je eden tistih ginekologov v Sloveniji, ki je že zelo zgodaj razumel in zagovarjal pomen minimalno invazivne kirurgije in je pripomogel k uvedbi laparoskopije v ginekološko kirurgijo. V vsakdanjo klinično prakso na Ginekološki kliniki je uvedel številne nove kirurške posege, nove kirurške tehnike in pristope.

Zaradi zdravstvenih težav se je leta 2005 polovično upokojil, vendar je bil njegov delavnik mnogokrat daljši in zelo intenziven. Kljub hudi boleznini in vedno novim zdravstvenim težavam je ohranil voljo in interes ter vztrajal pri svojem delu, ki ga je sprejemal kot svoj ljubljani hobi. Poleg dela na Ginekološki kliniki se je zadnja leta vozil še v Splošno bolnišnico Jesenice, kjer je pomagal pri najtežjih operacijah, učil mlajše kolege in sprva, ko mu je zdravje še dopuščalo, tudi dežural. Njegova neutrudna volja po širitvi strokovnega obzorja ga je vodila v številne klinike nekdanje

Jugoslavije, kjer je demonstriral in uvajal v klinično prakso nove kirurške tehnike.

Nadaljeval je delo akademika prof. Novaka in bistveno prispeval, da je kirurška tehnika ljubljanske Ginekološke klinike zaslovela v svetu in postala mednarodno prepoznavna. S svojim več kot tridesetletnim delom na Ginekološki kliniki je primarij Andrej Omahen pustil neizbrisen pečat v razvoju ginekološke kirurgije. Pustil nam je tudi sporočilo, da le s študijem, čvrsto voljo in neprestanim izpopolnjevanjem lahko dosežemo dobre rezultate dela. Hvaležni smo mu za to sporočilo, hvaležni tudi v imenu mnogih bolnic, ki jim je povrnil zdravje.

Spominjali se ga bomo po njegovi skromnosti, vestnosti in pripadnosti poklicu, kot pokončnega in dostojanstvenega ter poštenege sodelavca. V sebi je skrival čvrsto, kleno osebnost, a hkrati rahločutno in milo, predvsem pa odkrito in značajsko korektno. Bil je pojem svojemu poklicu resnično predanega in uspešnega zdravnika. Hipokratovo prisego ob sklepu študija je v dobro ginekoloških bolnic za življenja izpolnjeval do onemoglosti. Občudovali smo njegovo neizmerno energijo, življenjski optimizem in večni nemir v iskanju novega. Občudovali smo tudi njegov izrazit občutek za pedagoško delo z mladimi. Imel je dar in dolgoletne pedagoške izkušnje, ki jih je nesebično razdajal nam, ki nas je učil, nam svetoval in nas izobraževal, za kar smo mu neizmerno hvaležni.

Kljub navidezni strogosti se je za zunanjo zadržanostjo skrivala izjemna človeška toplina, ki smo jo zvedavo in s spoštovanjem sprejemali z velikim veseljem. Takšen je bil naš kolega primarij Omahen. Ko sva kot sodelavca večkrat razpredala o možnih načinih zdravljenja brezupno bolnih, sem ob spontanem in prijetnem druženju vedno znova in znova spoznaval mehko in bogastvo njegove osebnosti, širino njegovega obzorja in globoko srčno kulturo. Imel je dragoceno in redko lastnost: znal je poslušati ljudi, se pogovoriti, jim svetovati in pomagati. Bil je zdravnik s srcem, bolnice so mu zaupale in ga vsestransko spoštovale. Njegovo načelnost in plemenitost smo znova in znova spoznavali ob vsakdanjem druženju v njegovem drugem domu – operacijski dvorani. Svoje bogate življenjske izkušnje in modrosti je bil vedno pripravljen z

veseljem deliti z vsemi sodelavci, ki so imeli za to željo in interes. Ob vsem razdajanju ginekološki stroki pa je bil tudi ponosni dedek, ki se je iskrično veselil rojstva svojih vnukov.

Težko se je posloviti od sodelavca in predanega zdravnika, ki si ga spoštoval in ga želiš ohraniti v najplemenitejšem odtenku spomina. Besede težko izražajo čustva. Življenje je minljivo in tega se zavedamo komaj takrat, ko kdo tiho odide, ne da bi utegnil reči zбоgom, čeprav je posvetil vse svoje življenje tisti magični meji med večnostjo in minljivostjo. Vmes pa je človeška toplina in le redkemu je dano prenašati to toplino, vtakano v zdravniško delo. »Exegi monumentum aere perennius« – postavil sem si spomenik, trajnejši od bronca, je rekel Horacij. Njegov je iz drugačne, mnogo žlahtnejše snovi. Plemenit spomin, spomin, ki ostane. Veličina človeka se meri po njegovi zapuščini. To je velikansko in dragoceno delo s področja ginekološke kirurgije. In ostaja zgled, ki vabi k posnemanju.

Obdarjen z obilo iskrive hudomušnosti, bistrosti in pronicljivosti, prepletene s humorjem, je ustvarjal odprtost in pozitiven kolegialni odnos, ki je puščal svobodo strokovne rasti in ustvarjalnosti vsem, ki so za to imeli željo in interes. Zapustil nam je bogato dediščino znanja kot človek, zdravnik in sodelavec.

Uspel si je ustvariti karizmo osebnosti, ki ne zbledi. Občudovanja vredno je velikansko in dragoceno delo na področju ginekološke kirurgije, ki ga je v življenju uspel vtakati v razvoj naše razvijajoče se stroke.

Njegova sled bo v slovenski ginekološki kirurgiji na vseh področjih trajna. Zato naj velja citat rimskega pesnika Horacija: »Non omnis moriar« (Ne bom ves umrl), moje delo bo ostalo in z njim spomin name. Spomin nanj bo ostal, dediščina je prevelika, njegova karizma neizbrisljiva, da bi bil pozabljen in da bi ga življenje prezrlo.

Sodelavci se bomo primarija Omahna spominjali z globokim spoštovanjem. Vsaka izguba, pa tudi najtežja, je za vse nas ponoven dokaz, da medicina ni vsemogočna in da včasih moramo priznati in sprejeti premoč bolezni in starosti in to za ceno bolečine, ki prazni notranjost in nas pusti nemočne.

Adolf Lukanović

In memoriam

Prim. Janez Zupančič, dr. med.**(1941–2009)**

V sredo, 16. septembra, smo se na ljubljanskih Žalah poslovili od primarija dr. Janeza Zupančiča. Zbrali smo se v resnično velikem številu tako njegovi sodelavci, kolegi iz Slovenije ter prijatelji in znanci. Še posebej nam je bilo hudo, ker smo se poslavljali od kolega iz generacije zdravnikov, ki ji pripadam tudi sam; tistih, ki smo dolga leta delali skupaj z dobro voljo in brez najmanjših nesporazumov – kot prijatelji. Poslovili smo se od dolgoletnega vodilnega specialista Klinike za otorinolaringologijo in cervikofacialno kirurgijo Univerzitetnega kliničnega centra Ljubljana, enega tistih naših strokovnjakov, ki so v zadnjih desetletjih bistveno prispevali k razvoju naše stroke.

Primarij Zupančič je začel z delom na naši kliniki leta 1969. Že med specializacijo je zelo hitro osvojil temeljno otokirurško tehniko in se otokirurgiji tudi v celoti posvetil. Leta 1973 je zelo uspešno opravil specialistični izpit. Že leta 1978 je postal vodja otološke službe klinike in obenem tudi vodja oddelka. Na področju kirurgije ušesa se je izpopolnjeval v tujini, med drugim v Gradcu, Toulousu, Bordeauxu in Barceloni. Leta 1974 si je na kliniki v Lyonu pridobil naziv »tuji asistent«. Ko sem ga v Lyonu nasledil, so mi tamkajšnji kolegi povedali, da se je zelo intenzivno vključil ne samo v kirurško delo, temveč tudi v njihove raziskave na področju ušesnih transplantatov. Primarij Zupančič se je samo v nekaj letih izoblikoval v vrhunskega otokirurga, postal vodilni na tem področju v Sloveniji in eden najbolj priznanih v bivši Jugoslaviji.

Že ob koncu 70. let je po pripravljajalnih študijah vpeljal avtologne transplantacije pri obnovitvenih posegih v področju srednjega ušesa. Na kliniki je organiziral skupino, ki se je posvetila najtežjim otokirurškim posegom. Vpeljal je novi terapevtski pristop pri zdravljenju najbolj nevarne oblike vnetja zunanega sluhovoda in z uspešno kombinacijo medikamentnega in kirurškega zdravljenja uspel bistveno izboljšati izide do tega časa tudi smrtno nevarne bolezni. Izlivno vnetje srednjega ušesa je pogosta bolezen otrok, ki

lahko v večji meri prizadene njihov duševni in telesni razvoj. Primarij je uvedel vstavljanje ventilacijskih cevk. Po otomikroskopskem pregledu in oceni bobniča in po preiskavah, ki nam že pokažejo sum na bolezensko vsebino v bobnični votlini, bobnič v teh primerih prežemo in skozi vreznino vstavimo cevko. Ta omogoča normalno prezračevnost srednjega ušesa ob nezadostnem delovanju ušesne troblje in s tem tudi normalen sluh. Še posebej se je posvetil tudi operativnemu zdravljenju otoskleroze in uvajanju novih protez za vzpostavitev delovanja kostne verige po delni odstranitvi stapesa. Funkcionalni rezultati njegovih operacij so bili primerljivi z najboljšimi v svetu. V začetku devetdesetih let prejšnjega stoletja smo se na kliniki začeli pripravljati na kohlearno implantacijo. Gre za metodo, ki po kirurški vstavitvi elektrode v notranje uho z dodatnimi slušnimi pripomočki in po posebni rehabilitaciji omogoča tudi gluhim, da lahko slišijo in se priučijo tudi govornega sporazumevanja. V letu 1994 smo ustanovili skupino, ki naj bi postopek obvladala tako diagnostično, kirurško in rehabilitacijsko. Marca 1996 je primarij Zupančič, ki je bil duša in gibalo skupine, opravil prvo in uspešno vstavitve vsadka v notranje uho. Prav po njegovi zaslugi so v naslednjih letih postopki postali rutinski in izidi zdravljenja zelo dobri.

O svojem delu je poročal na mnogih domačih in mednarodnih strokovnih srečanjih in objavil številna znanstvena in strokovna dela. Leta 1989 mu je bil zaradi dosežkov na strokovnem področju podeljen naziv primarij.

Še posebej pa je potrebno poudariti odnos primarija Zupančiča do mlajših kolegov. Specializantom se je posvečal v pravem pomenu kot učitelj, jim pomagal tako teoretično kot praktično, jih dobrohotno usmerjal in še danes marsikdo pomisli na to sodelovanje z iskreno hvaležnostjo. Doktor Zupančič je bil iskriv človek. Vedno je povedal tisto, kar je mislil, neredko tudi šaljivo, povedal pa je tako, da nikogar ni užalil. V zadnjih letih svojega dela na kliniki, ko ga je že začela ovirati težka kronična bolezen, še vedno ni popustil in se vse do svoje prezgodnje upokojitve v letu 2002 v polnosti predajal svojemu delu. Na oddelku, ki ga je vodil, je bil red. Bil je prav toliko zahteven do svojih sodelavcev kot do

samega sebe. Poskrbel pa je tudi za prijetno, sproščeno in kolegialno vzdušje.

Primarij Zupančič se je tudi po upokojitvi udeleževal strokovnih in družabnih srečanj naše klinike kljub oviranosti zaradi bolezni. S tem je pokazal, da je bil resnično rad v družbi svojih kolegov. Na zadnjem kongresu otorinolaringologov Slovenije lansko leto smo mu podelili priznanje za njegove strokovne dosežke. Obljubil je, da se bo našega srečanja udeležil, vendar zaradi poslabšanja bolezni tega ni zmožel. Ko sem ga letos obiskal in mu

priznanje izročil, je bil vesel in poln optimizma. Tako sva še nazdravila na nadaljnja leta. Čeprav smo vedeli, da je bolezen težka in neozdravljiva, smo na kliniki še vedno upali, da nas ne bo tako kmalu zapustil.

Spoštovanega in dragega primarija Zupančiča bomo vsi sodelavci in prijatelji s klinike ter vsi slovenski otorinolaringologi ohranili v najlepšem spominu.

Miha Žargi